

Sifjalaganefnd
b.t. Krístrúnar Krístinsdóttur, ritara nefndarinnar,
Dóms-og kirkjumálaráðuneytinu,
Arnarhvoli
150 Reykjavík.

30.01.2002.

Tilvísun: 99090146/163-1/KK/--

Umsögn um drög sifjalaganefndar að frumvarpi til nýrra barnalaga.

Félag einstæðra foreldra harma að dregist hafi af hálfu félagsins að senda háttvirtri sifjalaganefnd umsögn sína um drög nefndarinnar að frumvarpi til nýrra barnalaga. Ástæða þess var að bréf nefndarinnar mislagðist og gleymdist þar til umsagnarfrestur til að koma sjónarmiðum á framfæri var liðinn.

Félag einstæðra foreldra hefur á sínum vegum annars vegar félagsráðgjafa og hins vegar lögmann, sem veita félagsmönnum ráðgjöf í formi munnlegrar ráðgjafar. Ráðgjafarnir skrá erindi félagsmanna, án nánari tilgreiningar nema hvort um konu eða karl sé að ræða, í þeim tilgangi að sá hvaða vandamál brenna helst á einstæðum foreldrum. Upplýsingar um þá þætti geta verið að gagni fyrir sifjalaganefndina við endurskoðun barnalaga.

Á heildina litið telur félagið fyrirhugaðar breytingar á barnalögum vera mjög jákvæðar. Sérstaklega ber að nefna ákvæði sem gera ráð fyrir heimild foreldra sem fara sameiginlega með forsjá barna geti leitað úrlausnar hjá sýslumanni um ágreining þeirra í milli varðandi umgengni, forsjá og meðlagsgreiðslur. Af skráðum viðtölum er ágreiningur foreldra sem fara sameiginlega með forsjá barna er einna mest áberandi.

Annar málaflokkur sem nokkuð oft hefur komið inn á borð til okkar er þegar ungar mæður eru að afla sér upplýsinga um hvernig staðið sé að feðrun barna. Það virðist ótrúlega algengt að ungar konur verði barnshafandi eftir stutta kynni af erlendum mönnum, hvort heldur hér á landi eða erlendis. Vitneskja þeirra um barnsföðurinn er þá oft á tíðum mjög takmörkuð ef þá nokkur. Þetta leiðir til þess að þær hafa ekki nauðsynlegar upplýsingar um meintan föður til að fá úrskurð hjá sýslumanni um bráðabirgðameðlag gegnum Tryggingastofnun ríkisins eða til þess að höfða faðernismál fyrir dómstól.

Með hliðsjón af framangreindu telur félagið að nauðsynlegt sé að setja inn í ný barnalög ákvæði varðandi eftirgreinda þætti:

1. Hvenær telst barn ekki verða feðrar?

Með hliðsjón af efni 1. gr. frv. til nýrra barnalaga um skyldu móður til að feðra barn sitt og ákvæði 4. mgr. 14. gr. alm.tr.laga nr. 117/1993, sem kveður á um að lífeyrisdeild Tryggingastofnunar greiði barnalífeyri með barni þegar *skilríki liggja fyrir um* að barn verði ekki feðrað, virðist þurfa að kveða skýrar á um það hvenær barn telst ekki verða feðrar. Er nægilegt með hliðsjón af skyldu móður til að feðra barn sitt að upplýsa að hún hafi ekki nægilegar upplýsingar um meintan barnsföður og hvaða skilríki er um að ræða í skilningi 4. mgr. 14. gr. alm.tr.laga ?

2. Varðandi málsmeðferð í faðernismálum.

Með hliðsjón af framangreindu reynist móður oft erfitt að fá birta stefnu í faðernismáli á hendur erlendum manni sem hún hefur lýst föður barnsins þar eð hún hefur ekki nægilegar upplýsingar um persónuna eða stefnubirting reynist erfið eða óframkvæmanleg.

Spurning er hvort ekki sé hægt að setja sambærilega reglu í faðernismálum eins og fram kemur í 3. t.o.m. 5. tl. 72. gr. frumvarpsins varðandi málsmeðferð fyrir stjórnvaldi ? Sama athugasemd á við varðandi vefengingu á faðerni barns eða ógildingingu faðernisviðurkenningar þegar um erlenda menn er að ræða eða menn búsetta erlendis með óþekkt heimilisfang.

3. Varðandi umgengnisrétt, sbr. 36. gr. frv.

Ein algengasta kvörtun mæðra sem koma til okkar, hvort heldur þær fari einar með forsjá barna sinna eða sameiginlega með föður, er að faðir sinnir ekki umgengni við börn sín sem skyldi. Ýmist sé umgengni mjög stopul eða óáreiðanleg t.d. faðir hafi samband með stuttum fyrirvara eða þá að hann kveðst koma að ná í börnin á ákveðnum tíma en lætur síðan ekki sjá sig. Slíkar aðstæður er börnum mikil raun, skapa hjá þeim spennu og væntingar en valda þeim síðan tilfinningu um að umgengnisforeldrið hafni þeim. Þessi þáttur virðist mun algengari hjá foreldrum sem leita ráðgjafar hjá okkur heldur en um hindrun forsjárforeldris á umgengni sé að ræða.

Ástæður þess að foreldri sinnir ekki lögbundinni skyldu sinni til umgengni við barn sitt eða börn er að okkar mati ekki höfnun gagnvart barninu heldur fremur sinnu- eða framtaksleysi og lítill skilningur á aðstæðum og þörfum barnanna. Væri t.d. ekki hægt að setja inn ákvæði um skyldu slíks foreldris til að mæta í sérfæðiráðgjöf sbr. 33. gr. frv. eða sæta sömu reglu og fram kemur í 38. gr. frv.? Má ætla að sinnulaust foreldri tæki við sér ef einhver slík ákvæði undirstrikuðu skyldu viðkomandi gagnvart barni og tryggðu að réttur barnsins væri virtur.

Eins og áður greinir þótti rétt að miðla reynslu okkar til háttvirtrar sífjalaganefndar um þá þætti sem foreldrar leita oftast ráðgjafar með eða aðstæðum sé þannig háttáð að foreldri telur sig ekki hafa nein úrræði til áhrifa eða bóta.

Virðingarfyllst,
F.h. stjórnar